

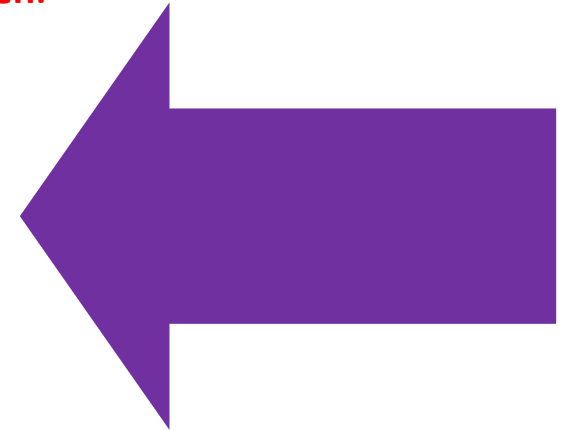
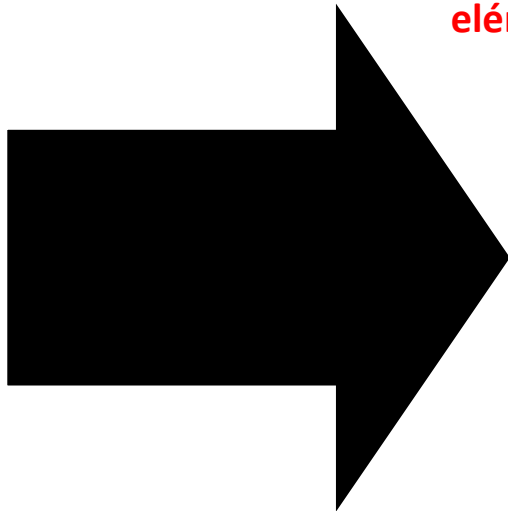
LIFE-MICACC projekt

LIFE16 CCA/HU/000115

Önkormányzati Fejlesztések Figyelemmel Kísérése II.:

Önkormányzati horizontális és vertikális együttműködési és vertikális koordinációs mechanizmus kiterjesztését megalapozó kutatás

A koordinációt a kutatás során olyan cselekvéssorként vizsgáltuk, mely a különálló egységek, tevékenységek összehangolását, együttműködését segíti elő egy közös cél elérése, komplex folyamatok, jelenségek hatékonyabb kezelése érdekében.

A koordinációs mechanizmus tudatosan megtervezett cselekvés, amely összekapcsolja az egymástól kölcsönösen függő szereplőket, különálló tevékenységeket és kapcsolatot teremt közöttük, amelyben egy szervezet (vagy személy) irányítja és szervezi a folyamatot és ez által képes hatást gyakorolni az egyes szereplőkre.

A kutatás indokoltsága és célja

Indokoltsága

- A helyi önkormányzatok működésére és feladatrendszerére vonatkozó szabályok megváltozása.
- Helyi önkormányzatok problémái, amelyek a nem elégséges koordinációból fakadnak és/vagy az együttműködés révén ezek csökkenthetők.

Célja

- A helyi önkormányzatok lehetséges együttműködési formáinak feltárása.
- A koordinációs problémák azonosítása.
- Az eltérő típusú települések együttműködési gyakorlatának vizsgálata a problémák és fejlesztési lehetőségek azonosítása érdekében.

Vertikális és horizontális önkormányzati koordinációk

Vertikális önkormányzati koordináció és együttműködési mechanizmusok

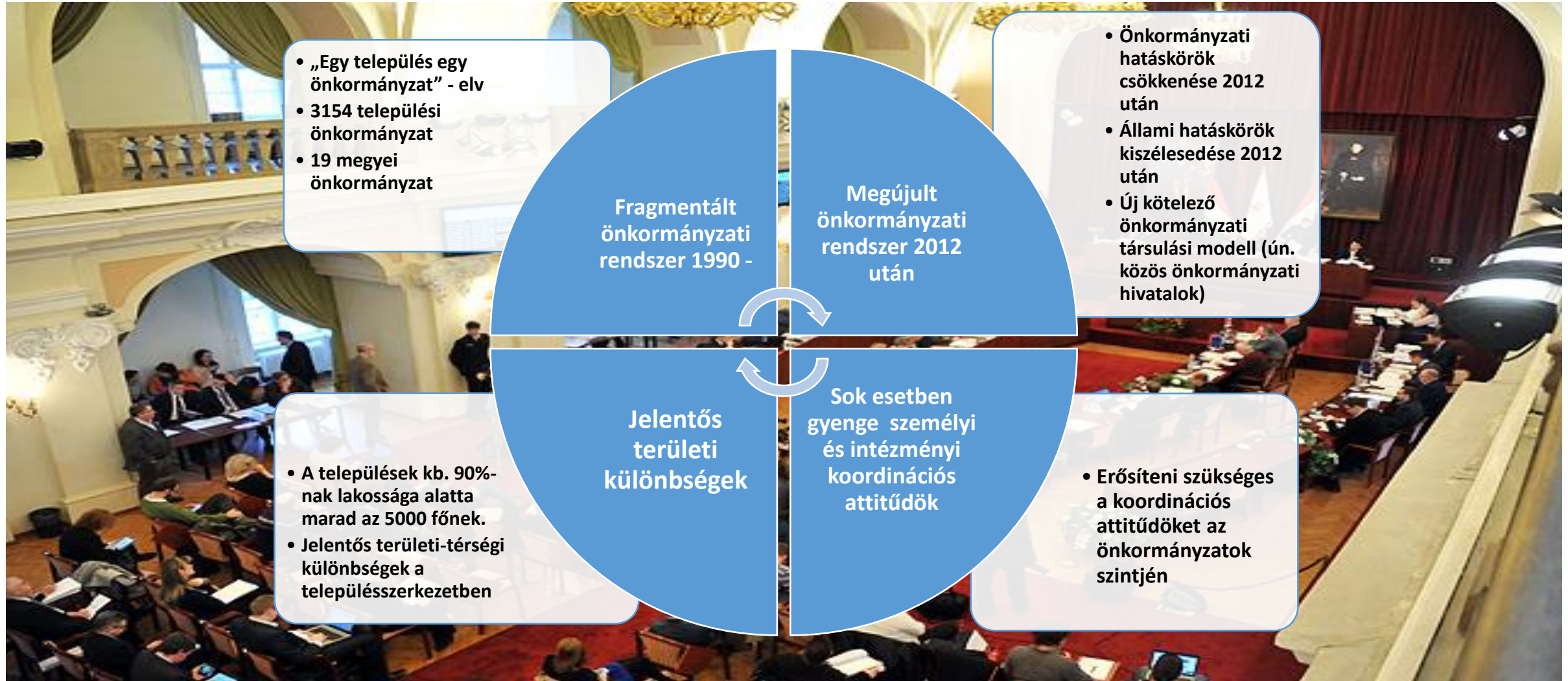

Önkormányzati koordinációs mechanizmusokon azoknak a tudatos cselekvéseknek, tevékenységeknek, folyamatoknak, struktúráknak, szokásoknak a láncolatát értjük, amelyek az önkormányzatok összehangoltabb működését segítik elő.

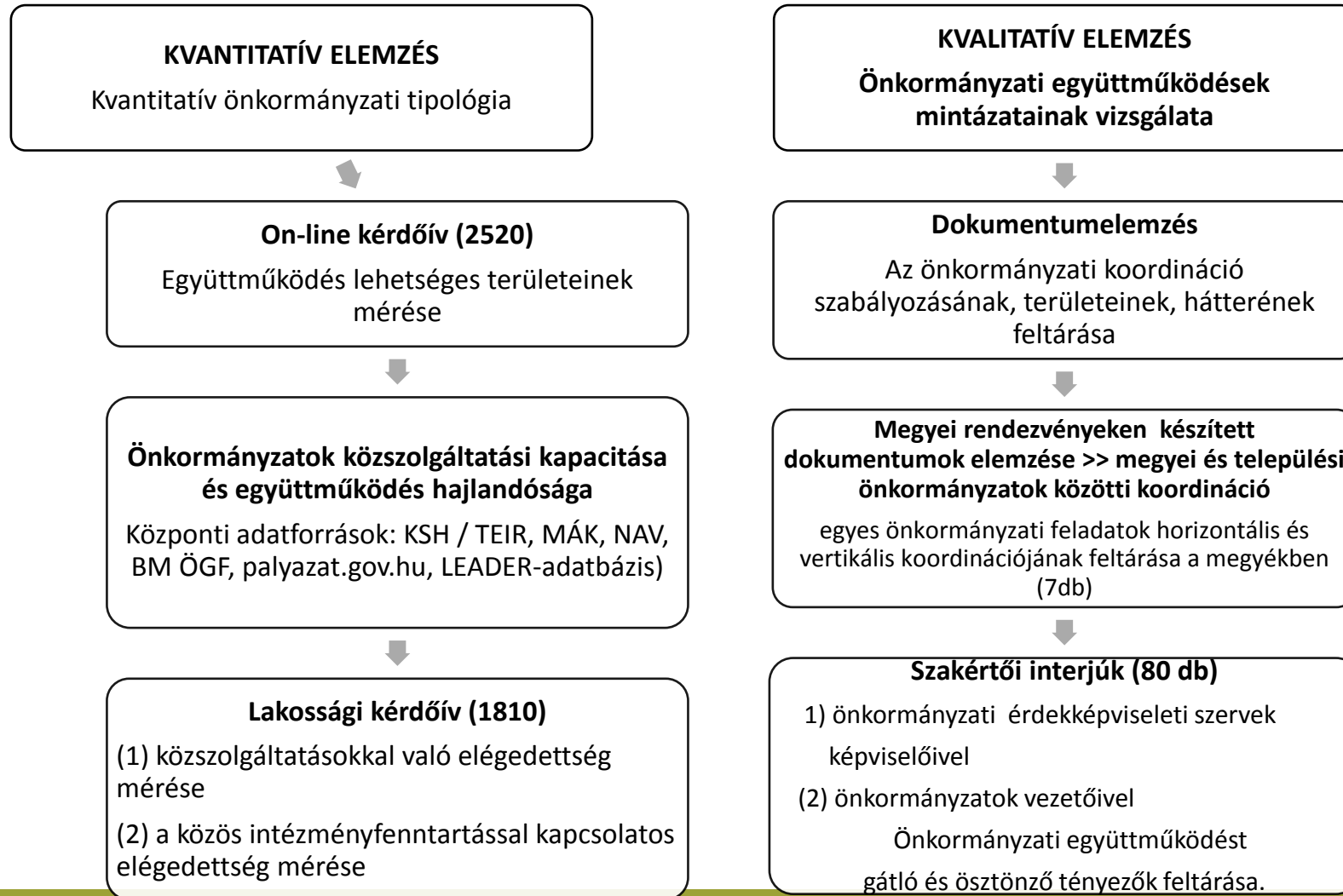
Horizontális önkormányzati koordináció és együttműködési mechanizmusok

RENDSZERSZINTŰ KIHÍVÁSOK AZ ÖNKORMÁNYZATI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK KAPCSÁN

Komplex kutatás az önkormányzati koordinációk vizsgálatához

Horizontális önkormányzati koordinációk

“Önkormányzatok lehetőségei a klímaalkalmazkodás vizekkel kapcsolatos területén”
című konferencia
2018. 11. 20. és 22.

A VIZSGÁLT HORIZONTÁLIS ÖNKORMÁNYZATI KOORDINÁCIÓK TÍPUSAI

Közös önkormányzati hivatalok

- **738 közös hivatal, 2633 érintett település (a települések 83,5 százaléka)**

Közüzemi szolgáltatások ellátása

- **Víziközmű-szolgáltatással összefüggő és hulladékgazdálkodási feladatokat ellátó társulások**

Humánszolgáltatások ellátása

- **Mikro-társulások (óvodai nevelés, szociális ellátás, gyermekjóléti és családsegítő feladat stb.)**
- **Pályázat: Gyerekesély Program**

Területfejlesztésre és a gazdasági környezet fejlesztésére létrejött együttműködések

- **Társulások (DE! egyesületek is)**

LEADER Helyi Akciócsoportok

- **3154 településből 3020 tagja**

Más típusú együttműködések

- **Önkormányzati érdekképviseleti szövetségek**
- **Testvértelepülési kapcsolatok**
- **Nem formalizált együttműködések**
- **Egyesületi formában történő együttműködések**

Közvetlen Kutatási tapasztalatok I.

Közös önkormányzati hivatalok

- 1000 fő alatti települések tapasztalatai: a koordináció jobbra problémamentes értékelése >> oka: az Ötv. időszakában (1990-2012) is már körjegyzőséghez tartozott az önkormányzat, illetve gyakran már a rendszerváltás előttről is van intézményi tapasztalata - a községi közös tanácsok / városkörnyéki igazgatás.
- 1000 - 2000 fő közötti településeken: 2012-ig nem volt meghatározó a közös hivatali feladatellátás – az önkormányzatok vezetői inkább az önkormányzati önállóság korlátozásaként élték meg a közös hivatali együttműködést, illetve működési nehézségekről panaszkodtak.
- 2001 – 20000 fő közötti települések: a közös hivatal székhely települései, az önkormányzati vezetők inkább pozitívan értékelték a közös hivatal működését.

Közüzemi szolgáltatások ellátása

- Pályázati források lehívása a fő motiváció.
- Nagyszámú, földrajzilag nagyobb területet lefedő együttműködések.
- 2012 után több ágazatban megindult a feladatok centralizációja >> a szabályozó környezet, ami a leginkább kihat az együttműködésekre.

Közvetlen Kutatási tapasztalatok II.

Humánszolgáltatások ellátása

- Az önkormányzati feladatok és hatáskörök szűkülése az önkormányzati együttműködés területeit – ugyanakkor a társulási hajlandóságot is - korlátozza.
- A közepes méretű, jobb intézményi infrastruktúrával rendelkező települések önkormányzatai csak akkor részesítik előnyben a szélesebb körű társulási együttműködési formát, ha ezek mellé a központi költségvetés – pénzügyi ösztönzőket - plusz finanszírozást biztosít.
- Többségében kis vagy közepes méretű, rossz vagy mérsékelt intézményi kapacitással rendelkező önkormányzatok működnek együtt, melyek önállóan nem lennének képesek egyes közszolgáltatások biztosítására.
- A társulás nagysága befolyásolja az együttműködés sikerességét.
- Az önkormányzati társulás konfliktusoktól mentes, eredményes működését segíti, ha hasonló települési jellemzőkkel bíró önkormányzatok az együttműködő tagtelepülések.
- Megfigyelhető a kisebb, hátrányosabb helyzetben lévő települések iránt érzett „szolidaritás” a nagyobb, jobb helyzetű települések önkormányzatai részéről.
- A települési önkormányzatok között az együttműködés hagyománya nagyértékben hozzájárulhat az együttműködés sikerességéhez.

Közvetlen Kutatási tapasztalatok III.

Területfejlesztésre és a gazdasági környezet fejlesztésére létrejött együttműködések

- Nem kizárólagosan erre a célra jönnek létre (jellemzően humánszolgáltatások is).
- A társulás létrehozását olykor inkább az ösztönző költségvetési támogatások motiválták, semmint az önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos valós szüksége.
- A társulás működtetésének a célja túlnyomón a pályázati lehetőségek kihasználása, a közös forrásle hívás.

LEADER Helyi Akciócsoportok

- LEADER pályázatok keretében lehívható források mértéke az ötödére csökkent a korábbi időszakhoz képest.
- A települési önkormányzatok részéről csökkent az érdeklődés és aktivitás az együttműködés fenntartása iránt.
- A hátrányos helyzetű települések, mivel alacsonyabb mértékű támogatásban részesülnek, még inkább leszakadhatnak.

Más típusú együttműködések

- Részletes vizsgálatukra jelen kutatásban nem került sor.

Az együttműködések vizsgálati tapasztalatai I.

Kistelepülések 2000 fő alatti lakosság

SWOT-ANALÍZIS

[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők	Az együttműködést gyengítő tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – Önkormányzati működés fenntartása. – Kötelező feladatellátás hatékonyabb megszervezése. – Közös pályázás révén források lehívása. – A hasonló méretű települések önkormányzatai hasonló problémákkal küzdenek, így közös megoldásokat találhatnak. – Információmegosztás, tapasztalatok cseréje, kölcsönös tanulás. – Magasabb minőségű szolgáltatásokhoz tudnak hozzájutni a lakosok, mint amit az önkormányzat önállóan biztosítani tudna (ha egyáltalán).	<ul style="list-style-type: none"> – Gyakran annyira szűkösek az erőforrások, hogy az együttműködésekben való részvétel is problémát jelent. – A társulások keretében ellátott feladatok után járó ösztönző támogatások megszűnésével a kistelepülések vezetői demotiválttá váltak. Több együttműködés megszűnt.
Az együttműködések kiterjesztését támogató tényezők	Az együttműködést veszélyeztető tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – A kistelepüléseken van az önkormányzati /települések közötti együttműködéseknek egy történelmi hagyománya. A települési önkormányzatok kultúrájában benne van az együttműködés. – Új feladatok önkormányzatokhoz telepítésével (pl. közmunkaprogramok szervezése) új területeken működhetnek együtt a települések. – Az együttműködéshez kötött pénzügyi ösztönzők hatékony eszközei az együttműködési hajlandóság javításának.	<ul style="list-style-type: none"> – Az erősödő központosítás, kormányzati beavatkozás miatt a kistelepülések vezetői félnek az autonómiájuk elvesztésétől. Az együttműködésben is az önállóság korlátozását látják. – Az önkormányzati feladatok centralizálásával szűkül az együttműködés lehetősége. Több együttműködés emiatt szűnt meg. – A kistelepülések lakosai inkább elzárkóznak a településeken átnyúló közszolgáltatásoktól. Nem szívesen utaznak másik településre a közszolgáltatásokért.

Az együttműködések vizsgálati tapasztalatai II.

**Közepes méretű
települések
2001 – 20.000 fős lakosság**

SWOT-ANALÍZIS

[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők	Az együttműködést gyengítő tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – Közös pályázás révén források lehívása. – Az önkormányzati feladatok és közszolgáltatások ellátása terén növelhető a gazdaságosság és a költséghatékonyság. – A közfeladatok hatékonyabb megszervezése. A közszolgáltatási intézmények kapacitás kihasználtságának biztosítása. – A közepes méretű települések vezető szolidaritást éreznek a környező kisebb települések iránt.	<ul style="list-style-type: none"> – Ilyen méretű települések között már megfigyelhető egy rivalizálás. A térségben vagy éppen a társulásban betöltött központi szerepért folyó küzdelem miatt gyakoriak a konfliktusok.
Az együttműködések kiterjesztésének lehetőségei	Az együttműködést veszélyeztető tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – A közepes méretű települések lakosai inkább nyitottak a környező településekkel való együttműködésre. – A polgármesterek és önkormányzati vezetők között jobb, közvetlenebb a személyes kapcsolat, ami a szorosabb együttműködésnek is alapja lehet. – A turisztikai fejlesztések és a közös térségi fejlesztések terén további együttműködésekben látják a leginkább a lehetőséget a települési vezetők.	<ul style="list-style-type: none"> – A gazdagabb közepes méretű települések már rendelkeznek olyan fejlettségű közszolgáltató intézményhálózattal és erőforrással, hogy akár függetleníteni tudják magukat a környező településektől. – Az együttműködéssel (közös pályázással és a közös beruházások koordinálásával) járó túlzott adminisztráció és bürokratikus teher miatt inkább dönthetnek úgy az önkormányzati vezetők, hogy önállóan oldják meg a feladatot.

“Önkormányzatok lehetőségei a klímaalkalmazkodás vizekkel kapcsolatos területén”
című konferencia
2018. 11. 20. és 22.

Az együttműködések vizsgálati tapasztalatai III.

**Nagyméretű
települések**
20.000 fő feletti lakosság

SWOT-ANALÍZIS

[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők	Az együttműködést gyengítő tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – Az önkormányzati feladatok és közszolgáltatások ellátása terén növelhető a gazdaságosság és a költséghatékonyság. – A nagyméretű települések vezetői szolidaritást éreznek a környező kisebb települések iránt.	<ul style="list-style-type: none"> – Ilyen méretű települések között már megfigyelhető egy rivalizálás. A térségben vagy éppen a társulásban betöltött központi szerepért folyó küzdelem miatt gyakoriak a konfliktusok.
Az együttműködések kiterjesztésének lehetőségei	Az együttműködést veszélyeztető tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – A nagyobb méretű települések önkormányzatai (az online felmérés szerint) nyitottak a környező településekkel való együttműködésre.	<ul style="list-style-type: none"> – A nagyméretű települések már rendelkeznek olyan fejlettségű közszolgáltató intézményhálózattal és erőforrással, hogy inkább függetlenítik magukat a környező településektől. – A jelenlegi pályázatok preferálják a nagy településeket, akik önállóan is pályázati forrásokra jogosultak lehetnek beruházások, fejlesztések megvalósítására.

Vertikális önkormányzati koordinációk

“Önkormányzatok lehetőségei a klímaalkalmazkodás vizekkel kapcsolatos területén”
című konferencia
2018. 11. 20. és 22.

Megyei rendezvénytársorozat - tematikák

1. Csongrád megye: A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) tervezési folyamata.
2. Hajdú-Bihar megye: Hajdú-Bihar Megyei Turizmusfejlesztési Stratégia kidolgozása.
3. Baranya megye: Baranya Megyei Foglalkoztatási Paktum.
4. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése.
5. Jász-Nagykun-Szolnok megye: Önkormányzati szerepvállalás és koordináció a jász-kun identitás megerősítésében.
6. Komárom-Esztergom megye: Környezetvédelmi együttműködések és fenntartható fejlődés Komárom-Esztergom megyében.
7. Győr-Moson-Sopron megye: Helyi területrendezés és területfejlesztés

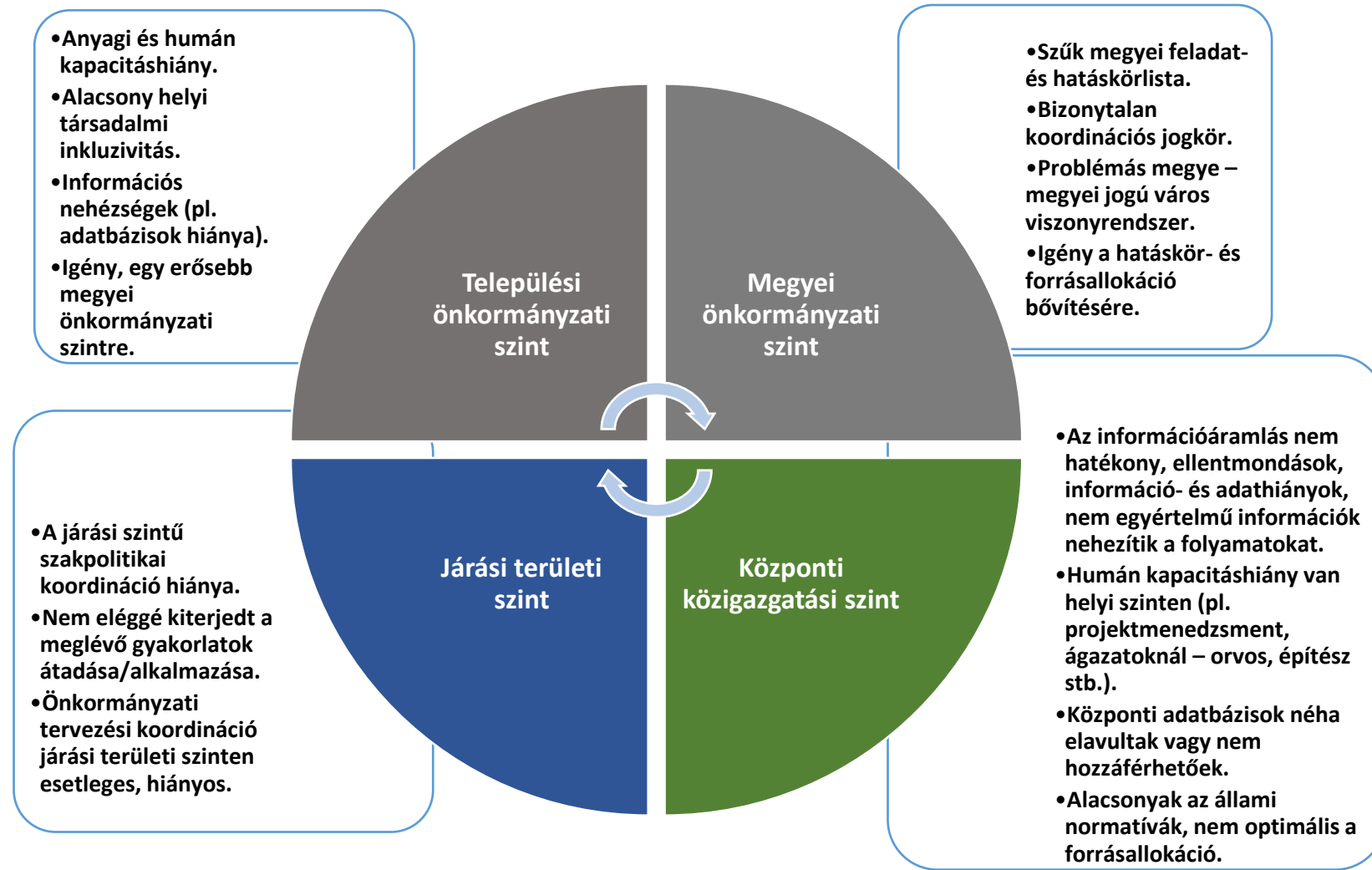

A vertikális önkormányzati koordináció vizsgálata

Nehézségek a vertikális önkormányzati Koordinációs területen

A LIFE-MICACC projekt jelentősége

A globális éghajlatváltozás Magyarországot érintő várható hatásai

- Átlaghőmérséklet 3-5 Celsius fokkal való növekedése
- A csapadék mennyiség várható csökkenése és még egyenlőtlenebb területi eloszlása
- Növekvő vízhiány és aszályok
- A jelenleginél várhatóan intenzívebb, de kiszámíthatatlanabb csapadékmennyiségek
- Súlyosbodó árvíz- és belvízproblémák

LIFE-MICACC projekt célja

- A központi közigazgatás mellett szükséges a helyi, azon belül kifejezetten az önkormányzatok felkészülése/felkészítése
- A Belügyminisztérium koordinálása közepette került beadásra komplex pályázati program 2016 őszén Brüsszel számára
- A pályázat nyert a LIFE Program Éghajlat Alprogram keretében
- Projektcél: a legsérülékenyebb hazai önkormányzatok felkészítése az éghajlatváltozás vízkészletekre gyakorolt hatásaira
- Horizontális cél: a fenntartható települési vízgazdálkodás

A projekt fő paraméterei

- LIFE-NWRM országos pilotprogram 5 hazai községi önkormányzatnál 5 különböző tervezési-statisztikai régióban (Bátya; Püspökszilágy; Rákócziújfalu; Ruzsa, Tiszatarján)
- A konzorcium szakmai partnerei: Klímabarát Települések Szövetsége; Országos Vízügyi Főigazgatóság; Pannon Pro Innovációs és Szolgáltató Kft., WWF Magyarország Alapítvány
  - A projekt összköltségvetése: mintegy 2,5 millió EURO, amelyből az elnyert támogatás 1.528.069 EURO

A LIFE-MICACC projekt konkrét célterületei

Innovatív, felhasználóbarát
eszközök biztosítása

Helyi önkormányzati
döntéshozók tudásbővítése

Természetes vízmegtartó
intézkedések tesztelése

A projekt időtartama:
2017. szeptember 1. –
2021. augusztus 31.

Hazai önkormányzatok
bekapcsolása nemzetközi
hálózatok, szakmai közösségek
rendszerébe

A projekt kapcsán keletkező
kapcsolatok kiépülésének
elősegítése tudatos disszemináció
révén

Kapcsolódó helyi szabályozás és
stratégiai önkormányzás szakmai
támogatása

LIFE-MICACC projekt
LIFE16 CCA/HU/000115

“Önkormányzatok lehetőségei a klímaalkalmazkodás vizekkel kapcsolatos területén”
című konferencia
2018. 11. 20. és 22.

A projekt elvárt eredményindikátorai

Az önkormányzati koordinációk,
együttműködések szerepének erősítése a
vízmeztartó intézkedések, folyamatok
területén

Vállalt mennyiségi mutatók:

- 5 vízgyűjtő önkormányzati partnerség
- 5 külföldi tanulmányút
- 20 megyei szintű klímaplatform
- 1 kapcsolódó informatikai „okosalkalmazás”

Adaptív önkormányzatok
létrehozása

Kapcsolódó önkormányzati
eszkögzáldkodás támogatása

Vízügyi természetű önkormányzati koordinációk, együttműködések

A vízügyi természetű önkormányzati együttműködések típusai jogi személyiségű társulások, területfejlesztési önkormányzati társulások keretében

(Forrás: ÖFFK II. Kutatás I.):

- A BM-ÖKI munkatársai létrehoztak egy komplex a hazai formális önkormányzati együttműködések tartalmazó társulási adatbankot.
- A Magyar Államkincstár (MÁK) 2017. februári nyilvántartása szerint 1517 db önkéntes alapon létrehozott hivatalos formális önkormányzati társulás működött különböző területeken.
- A MÁK nyilvántartás szerint a települések mintegy 10.765 önkormányzati társulási tagságot fednek le az 1517 társulásban. Az együttműködések vizsgálatának eredményeként megállapítható, hogy egy hazai települési önkormányzat átlagosan 3-4 formális önkormányzati együttműködésnek is a tagja.
- A vízügyi természetű önkormányzati együttműködések több mint 700 magyarországi települést érintenek, benne kisközségektől megyei jogú városokig az együttműködési adatbank szerint.

Forrás: ÖFFK II. Kutatás I.

Köszönjük a figyelmet!

Dr. Szabó Tamás vezető szakértő

Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda

Név

Szervezet

LIFE-MICACC projekt
LIFE16 CCA/HU/000115

“Önkormányzatok lehetőségei a klímaalkalmazkodás vizekkel kapcsolatos területén”
című konferencia
2018. 11. 20. és 22.

